

การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดหางบประมาณ

รายงานประจำปี 2569 ของจังหวัดสมุทรปราการ*

Using Artificial Intelligence (AI) to increase efficiency expense

budget for Fiscal Year 2026 of Samut Prakan Province

สุทธิรักษ์ บุญช่วยรอด¹

Suttirak Bunchuayrod

6714830015@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดหางบประมาณรายจ่าย ประจำปี 2569 ของจังหวัดสมุทรปราการ รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรค แนวทาง การแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการ จัดหางบประมาณรายจ่ายประจำปี 2569 ของจังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้วิธีวิจัยเอกสาร และวิจัยสนามในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 คน โดยใช้แนวคิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ Peterson and Plowman เป็นกรอบในการศึกษา ซึ่งผลการวิจัย พบว่า การใช้ AI ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัด หางบประมาณรายจ่ายประจำปี 2569 ของจังหวัดสมุทรปราการ ดังนี้ 1) ด้านคุณภาพของงาน (Quality) ช่วยในการ จัดหางบประมาณโครงการมีความถูกต้อง ครบถ้วนมากขึ้น 2) ด้านปริมาณ (Quantity) ช่วยให้งานจัดหางบประมาณ โครงการได้เพิ่มขึ้น 3) ด้านเวลา (Time) ลดขั้นตอนกระบวนการงบประมาณ และจัดหางบประมาณโครงการได้เร็วขึ้น 4) ด้านค่าใช้จ่าย (Costs) สามารถลดค่าใช้จ่าย และลดการใช้วัสดุสำนักงาน รวมถึงทรัพยากรต่าง ๆ โดยพบปัญหา และอุปสรรค ในเรื่องของความถูกต้องและเป็นปัจจุบันของข้อมูลที่ AI เข้าถึงและใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ งบประมาณโครงการ ซึ่งผู้ปฏิบัติงานเองก็ยังขาดทักษะความรู้ในการใช้ AI และหน่วยงานต้นสังกัดยังไม่มี การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการใช้งาน (AI) ที่มีประสิทธิภาพสูง โดยมีแนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะ ให้มีหน่วยงานกลางรับผิดชอบในการจัดทำฐานข้อมูลประกอบการจัดหางบประมาณ และควรมีจัดสรรงบประมาณ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการใช้งาน AI ที่มีประสิทธิภาพ และฝึกอบรมการใช้งาน (AI) จัดหางบประมาณโดยเฉพาะ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; งบประมาณรายจ่ายประจำปี 2569; ปัญญาประดิษฐ์ (AI)

Keywords: Efficiency; Budget for Fiscal Year 2026; Artificial Intelligence

* บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ

เรื่อง การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดหางบประมาณรายจ่าย ประจำปี 2569 ของจังหวัดสมุทรปราการ

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ได้ส่งผลกระทบต่ออย่างลึกซึ้งต่อภาคเศรษฐกิจสังคม และการบริหารจัดการภาครัฐทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ซึ่งมีความสามารถในการเลียนแบบกระบวนการคิดของมนุษย์ และทำงานที่ซับซ้อนเกินความสามารถของมนุษย์ได้อย่างรวดเร็ว และแม่นยำ ซึ่ง AI ได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปการทำงาน เนื่องจากสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ ช่วยวิเคราะห์ข้อมูล การวางแผน การตัดสินใจ การลดขั้นตอนการทำงานที่ซ้ำซ้อน และการยกระดับคุณภาพการให้บริการสาธารณะ ส่งผลให้องค์กรภาครัฐมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัว พัฒนาทักษะ และเรียนรู้การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี AI เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพสูงสุด ภายใต้ข้อจำกัดด้านทรัพยากร

จังหวัดสมุทรปราการ เป็นจังหวัดในเขตพื้นที่ปริมณฑล มีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานคร และรองรับการขยายตัวของเมือง ซึ่งสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2568) รายงานว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดต่อคน (GPP per capita) จำนวน 320,294 บาท สูงเป็นอันดับ 9 ของประเทศ รองจากรยอง กรุงเทพฯ ปราจีนบุรี ชลบุรี พระนครศรีอยุธยา จะเชิงเทรา สมุทรสาคร และสระบุรี ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ เป็นส่วนช่วยในการขับเคลื่อนสัดส่วน GDP ของประเทศ

การจัดทำงบประมาณของจังหวัด ถือเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ และแผนต่าง ๆ โดยคำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า ในการใช้จ่ายงบประมาณและเกิดผลสัมฤทธิ์ในการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรในสำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ ผู้ปฏิบัติงานในการจัดทำงบประมาณของจังหวัดเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2569 ของจังหวัดสมุทรปราการ รวมถึงศึกษาปัญหาและอุปสรรค แนวทางแก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

วิธีการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายงานการวิจัย คู่มือการปฏิบัติงาน ระเบียบ คำสั่ง ที่เกี่ยวกับการใช้งานปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการจัดทำงบประมาณของจังหวัด
2. การวิจัยภาคสนาม โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ข้าราชการกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการจัดทำงบประมาณของจังหวัดสมุทรปราการ
2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เป็นการเลือกตัวอย่าง โดยกำหนดคุณลักษณะของประชากรที่ต้องการศึกษา (วิโรจน์ ก่อสกุล, 2568, หน้า 33-34) เพื่อเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยพิจารณาจากผู้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความเกี่ยวข้องกับการจัดทำงบประมาณของจังหวัดสมุทรปราการ สามารถให้ข้อมูลในประเด็นที่ต้องการศึกษาได้เป็นอย่างดี จำนวน 5 คน ประกอบด้วย
  - 1) ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด จำนวน 1 คน
  - 2) นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ จำนวน 2 คน
  - 3) นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ จำนวน 1 คน
  - 4) นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการ จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยกรณีศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์โดยสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ ลักษณะของการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถาม และข้อกำหนดแน่นอนตายตัวจะสัมภาษณ์ผู้ใดก็ใช้คำถามเดียวกัน (วิโรจน์ ก่อสกุล, 2568, หน้า 38) และทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล โดยได้นัดหมายวันสัมภาษณ์ โดยแจ้งให้ผู้สัมภาษณ์ทราบล่วงหน้าในการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้สัมภาษณ์จะใช้การจดบันทึกและบันทึกเสียง โดยก่อนสัมภาษณ์จะขออนุญาตผู้ถูกสัมภาษณ์ในการจดบันทึกและบันทึกเสียงก่อนทุกครั้ง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อศึกษาแนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2569 ของจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่า การใช้ AI ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2569 ของจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านคุณภาพ : การใช้ AI ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของจังหวัด (SWOT Analysis) จากการมีส่วนร่วมของส่วนราชการ และหน่วยงานต่าง ๆ ภายในจังหวัด เพื่อจัดกลุ่มและแยกประเภทข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ และวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ปัญหา และอุปสรรค รวมถึงความต้องการของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ประกอบการจัดทำงบประมาณโครงการของจังหวัด ตามลำดับความสำคัญและความจำเป็น รวมทั้ง ใช้ AI ช่วยจัดทำงบประมาณโครงการให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน เพื่อเพิ่มโอกาสในการได้รับการจัดสรรงบประมาณ

2. ด้านปริมาณ การใช้ AI เป็นตัวช่วยในการวิเคราะห์รายละเอียดโครงการ และความพร้อมของโครงการ โดยใช้ AI เป็นตัวช่วยกรองหรือประเมินโครงการเบื้องต้น ในกรณีที่มีการเสนอโครงการเข้ามาจำนวนมาก เพื่อช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลโครงการ คัดเลือกโครงการที่มีโอกาสได้รับการจัดสรรงบประมาณสูงสุดภายใต้กรอบวงเงินที่จำกัด และมีการใช้ AI ช่วยรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยภายนอกประกอบการเขียนหลักการและเหตุผลความจำเป็นของโครงการเพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณ ตัวอย่างเช่น ข่าวด้านข้อมูลด้านปัญหาการจราจรในพื้นที่ที่มีการนำเสนอมหาสาร การร้องเรียนหรือเกิดปัญหาอุบัติเหตุบ่อยครั้ง ซึ่งสามารถใช้ AI สืบหาข้อมูลได้จากจำนวนข่าวที่มีการแชร์ในโลกออนไลน์ รวมถึงข้อร้องเรียนปัญหาความเดือดร้อนต่าง ๆ เพื่อช่วยเพิ่มความครบถ้วนของโครงการ และเพิ่มโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนงบประมาณ ซึ่งจังหวัดสมุทรปราการ ได้รับการขอรับการจัดสรรงบประมาณ 335 ล้านบาท จึงมีความสำคัญอย่างมากเพื่อให้ได้รับการจัดสรรงบประมาณใกล้เคียงกับกรอบการจัดสรรมากที่สุด โดยใช้ AI ตัวช่วยเพิ่มมากขึ้น

3. ด้านเวลาระยะเวลา ในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2569 ของจังหวัดสมุทรปราการ มีระยะเวลาในการจัดทำยังคงเท่าเดิมกับปีที่ผ่านมา ตามที่กระทรวงมหาดไทย สำนักงบประมาณและสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กำหนดแต่เริ่มมีการใช้ AI เป็นตัวช่วยในกระบวนการต่าง ๆ เช่น พิจารณารายละเอียดโครงการ และช่วยในการจัดเรียงลำดับความสำคัญ ประกอบการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงผู้บริหารภายใต้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันซึ่งสามารถลดระยะเวลาการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดทำงบประมาณโครงการได้

4. ด้านค่าใช้จ่าย การใช้ AI ในการลดค่าใช้จ่ายในกระบวนการจัดทำงบประมาณของจังหวัดสมุทรปราการ ได้ในส่วนของการรับฟังความคิดเห็น ที่มีต่อแผนพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ ที่มีการจัดรับฟังความคิดเห็นในทุกปีงบประมาณ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และสำหรับนำไปใช้ในการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ โดยการเสนอโครงการจากส่วนราชการต่าง ๆ

ซึ่งจังหวัดได้มีการใช้ AI เพื่อลดขั้นตอนในกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ซึ่งจากเดิมที่มีการใช้เจ้าหน้าที่แบ่งกลุ่ม เพื่อวิเคราะห์ SWOT analysis โดยใช้ทรัพยากรของสำนักงาน เช่น กระดาษ ปากกา ดินสอ เป็นต้น ซึ่งทำให้มีค่าใช้จ่ายในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2569 ของจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ดังนี้

1. ด้านคุณภาพ ข้อมูลพื้นฐานของส่วนราชการและชุดฐานข้อมูลสำหรับให้ AI ใช้เป็นฐานข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน ทำให้ AI เข้าถึงข้อมูลที่ไม่เป็นปัจจุบัน ผลที่ได้สำหรับการวิเคราะห์ ไม่สามารถใช้ประกอบจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2569 ของจังหวัดสมุทรปราการ ให้มีความถูกต้องตามบริบทในปัจจุบันได้ รวมถึงความสอดคล้องกับบริบทในอนาคต ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดจากการจัดส่งข้อมูลหรือการนำข้อมูลเข้าสู่เว็บไซต์ของแต่ละหน่วยงาน ที่จะให้ AI ใช้เป็นฐานข้อมูลในการวิเคราะห์รายละเอียดโครงการและเสนอแนวทางการปรับปรุงให้มีความถูกต้องครบถ้วน รวมถึงข้อจำกัดในการเปิดเผยข้อมูลของส่วนราชการ

2. ด้านปริมาณ เจ้าหน้าที่ผู้จัดทำงบประมาณของส่วนราชการภายในจังหวัด ไม่มีความรู้และทักษะการใช้ AI ในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรืองบประมาณโครงการ หรือมีความรู้และทักษะค่อนข้างน้อย อยู่ในระดับทั่วไป ทำให้การจัดทำงบประมาณโครงการที่จะต้องจัดทำรายละเอียดโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณของจังหวัด สามารถมองได้ว่าเป็นภาระที่เพิ่มเติมจากภารกิจหน้าที่ประจำที่ปฏิบัติอยู่แล้ว ทำให้ส่วนราชการภายในจังหวัด ไม่มีความประสงค์หรือไม่มีความต้องการที่จะขอรับการสนับสนุนงบประมาณของจังหวัดส่วนราชการภายในจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. ด้านเวลา เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดทำงบประมาณของจังหวัด มีความสามารถในการใช้งาน AI ยังไม่เต็มศักยภาพ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ AI ที่จะให้สามารถประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการจัดทำงบประมาณโครงการ ทำให้ในบางครั้งการใช้ AI ก็ไม่สามารถช่วยในการลดระยะเวลาการทำงานได้ เนื่องจากผลที่ได้จากการใช้ AI วิเคราะห์ข้อมูลนั้น อาจจะมาจกข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือหรือไม่มีแหล่งอ้างอิง ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีการตรวจสอบซ้ำในเรื่องของความถูกต้องและค้นหาแหล่งอ้างอิง หรือผลลัพธ์ที่ได้อาจจะไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

4. ด้านค่าใช้จ่าย เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน มีความรู้ความเข้าใจในการใช้งาน AI เพื่อช่วยในการจัดทำงบประมาณในระดับพื้นฐาน การใช้งาน AI ที่มีประสิทธิภาพและมีค่าใช้จ่ายและมีประสิทธิภาพสูงแต่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่รู้จักวิธีการใช้งาน AI ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้งบประมาณที่ใช้สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการใช้งาน AI จึงไม่มีความคุ้มค่า อีกทั้งยังไม่มีการสนับสนุน หรือหน่วยงานต้นสังกัดยังไม่มีการสนับสนุนส่งเสริมให้ใช้ AI ที่มีประสิทธิภาพสูง หากเจ้าหน้าที่ที่ต้องการใช้ AI ที่มีประสิทธิภาพสูงก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายสำหรับการใช้งานเอง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะปัญหาและอุปสรรคในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2569 ของจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านคุณภาพ จังหวัดต้องมีการมอบหมายหน่วยงานกลางในการจัดทำชุดข้อมูล รวมทั้งมีหน้าที่ในการติดตามเร่งรัดให้ส่วนราชการ ทุกส่วนราชการ หน่วยงาน ทุกหน่วยงาน จัดทำฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบันและนำเข้าสู่ระบบข้อมูลส่วนกลาง โดยหน่วยงานกลางจะทำหน้าที่ประมวลข้อมูลจัดหมวดหมู่และจัดระเบียบข้อมูลที่ให้ AI สามารถเข้าถึงได้หรือส่วนราชการ หน่วยงานต่าง ๆ สามารถเข้าถึงได้ก่อนจะดำเนินงานจัดทำงบประมาณในแต่ละปีงบประมาณภายใต้ขอบเขตที่เป็นข้อมูลสำหรับใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด โดยหน่วยงานกลางต้องจัดทำระบบข้อมูลชุดโครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ

ในแต่ละปีงบประมาณ เพื่อการป้องกันความซ้ำซ้อนของงบประมาณ และเพื่อไม่ให้เกิดการกระจุกตัวของงบประมาณ หรืออาจจะเป็นระบบฐานข้อมูลร่วมกันที่สามารถเชื่อมต่อกันระหว่างส่วนราชการ เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลร่วมกันได้ ทั้งนี้ สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ควรมีการอบรมทักษะการใช้งาน AI โดยต้องมีการฝึกอบรม AI ผ่านหลักสูตร e-learning โดยสำนักงาน ก.พ. และต้องกำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องผ่านการอบรมหลักสูตรการใช้ AI ในการจัดทำงบประมาณ โดยเน้นหลักสูตรการพัฒนาทักษะการใช้ AI ในการจัดทำงบประมาณโครงการโดยเฉพาะ รวมทั้งผู้บริหารหรือหน่วยงานต้นสังกัดจะต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ข้าราชการมีการใช้งาน AI ในการจัดทำงบประมาณหรือการปฏิบัติงานในแต่ละวัน โดยอาจจะกำหนดเป็นตัวชี้วัดหรือผลการประเมินการใช้ AI ที่มีต่อการปฏิบัติงานในแต่ละกลุ่มงาน

2. ด้านปริมาณ ส่งเสริมให้ส่วนราชการภายในจังหวัด ใช้ AI ในการเขียนข้อมูลโครงการหรือจัดทำชุดข้อมูลพื้นฐานประกอบการจัดทำงบประมาณ โดยใช้ AI เป็นตัวช่วยเพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีความสะดวกและรวดเร็วไม่ก่อให้เกิดภาระ ทั้งนี้ ส่วนราชการ/หน่วยงานภายในจังหวัด จะต้องร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยมีการประยุกต์ใช้ AI เข้ามามีส่วนร่วมซึ่งจะทำให้การดำเนินงานต่างๆ ที่มีการบูรณาการร่วมกันระหว่างส่วนราชการในการจัดทำงบประมาณ สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด

3. ด้านเวลา ผู้บริหารหรือหน่วยงานต้นสังกัดจะต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุน ให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานมีการใช้งาน AI ในการจัดทำงบประมาณหรือการปฏิบัติงานในแต่ละวัน โดยอาจจะกำหนดเป็นตัวชี้วัดหรือผลการประเมินการใช้ AI ที่มีต่อการปฏิบัติงานในแต่ละกลุ่มงานในการใช้ AI เป็นตัวช่วยในการทำงาน เพื่อลดระยะเวลาการทำงานเพื่อเตรียมพร้อมรองรับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในอนาคต และควรมีการจัดทำ Project Bank โดยใช้ชุดข้อมูลโครงการในแต่ละปีที่จังหวัดได้รับการจัดสรรจัดทำเป็นชุดข้อมูลโครงการต้นแบบ และวิเคราะห์โอกาสความเป็นไปได้ของโครงการที่จะได้รับการสนับสนุนงบประมาณ โดยการใช้ AI วิเคราะห์ว่าในปีที่ผ่านมาโครงการประเภทใดได้รับการจัดสรรงบประมาณ เพื่อใช้เป็นข้อมูลโครงการที่จะเสนอของบประมาณสนับสนุนในปีงบประมาณถัดไป จะต้องมีความใกล้เคียงกับโครงการที่ได้รับการจัดสรรในปีที่ผ่านมา

4. ด้านค่าใช้จ่าย การเลือกใช้ AI ที่มีความสามารถในด้านงานวิชาการ และมีค่าใช้จ่ายในการใช้งาน เพื่อให้เข้าถึงฐานข้อมูลที่มากกว่า และควรมีการสนับสนุนให้มีการพัฒนา AI สำหรับการจัดทำงบประมาณของจังหวัด เพื่อให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดทำงบประมาณ สามารถใช้ AI ที่มีฐานข้อมูล ระเบียบ และกฎหมายต่างๆ ที่ใช้ในการจัดทำงบประมาณและโครงการ โดยไม่มีค่าใช้จ่ายหรือเป็น AI สำหรับจัดทำงบประมาณของจังหวัดโดยเฉพาะ และควรมีการอบรมพัฒนาทักษะการใช้ AI บุคลากรในจังหวัด โดยเน้นไปที่ "การเขียนชุดคำสั่ง" สำหรับการใช้งาน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่แม่นยำและลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน รวมความคุ้มค่าของงบประมาณที่ใช้ในการใช้งาน AI

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยโดยใช้กรอบแนวคิดการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อศึกษาแนวทางการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2569 ของจังหวัดสมุทรปราการ อภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1.1 ด้านคุณภาพ การใช้ AI เป็นตัวช่วยในการจัดทำงบประมาณของจังหวัดสมุทรปราการ ในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด วิเคราะห์สภาพแวดล้อมของจังหวัด (SWOT Analysis) จากการมีส่วนร่วมของส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องภายในจังหวัด เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ปัญหาและอุปสรรค รวมถึงความต้องการของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนพัฒนา จังหวัด วิสัยทัศน์ของจังหวัด ประเด็นพัฒนาจังหวัด รวมไปถึง แผนปฏิบัติราชการและงบประมาณโครงการ โดยใช้ AI เป็นตัวช่วยให้การจัดทำงบประมาณโครงการให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น งบประมาณโครงการมีความถูกต้อง ครบถ้วนมากขึ้น และลดขั้นตอนการปฏิบัติทำงาน สอดคล้องกับแนวคิดของแนวคิด ประสิทธิภาพในการทำงานของ Peterson and Plowman (1953 อ้างถึงใน สฤก จิตพรไพศาล, 2565, หน้า 22) ได้ให้ความหมายของคำว่าประสิทธิภาพในการทำงานไว้ว่า หมายถึง คุณภาพ และความสามารถ ในการผลิต และการดำเนินงานที่จะถือได้ว่ามีประสิทธิภาพสูงขึ้น ก็เพื่อสามารถผลิตสินค้าหรือบริการใน ปริมาณและคุณภาพที่ต้องการที่เหมาะสมและต้นทุนน้อยที่สุด และได้แบ่งองค์ประกอบของประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ 4 ประการ ซึ่ง 1 ใน 4 ประการ คือ 1. ด้านคุณภาพ (Quality) คือคุณสมบัติของงานหรือบริการ สามารถตอบสนองความ ต้องการและสร้างให้เกิดความพึงพอใจได้ อีกทั้ง ผลการวิจัยพบว่าการใช้ AI เป็นตัวช่วยในการวิเคราะห์รายละเอียดของงบประมาณโครงการเพื่อประกอบการ ตัดสินใจในการเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณตามความจำเป็นเร่งด่วนของจังหวัด ภายใต้ ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัด เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและยกระดับการพัฒนาจังหวัด และเพื่อให้งบประมาณเกิด ความคุ้มค่าสูงสุด สอดคล้องกับเอกสารของ รัฐศิริรินทร์ ว่างานนท์ (2568, หน้า 9) กล่าวว่า ระบบงบประมาณ ได้ถูกพัฒนาขึ้นตามลำดับ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและความต้องการของ สังคมที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้งบประมาณพัฒนาไปตามความคาดหวังของสังคม และสอดคล้องกับสำนักงาน พัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (2564) กล่าวว่า ประโยชน์ที่รัฐจะได้จากการใช้ AI คือ ก่อให้เกิดการมี ส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งในภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดย AI สามารถช่วยปรับปรุง ประสิทธิภาพของผู้ที่มาใช้บริการจากภาครัฐให้ดีขึ้นได้ และ AI ก็สามารถทำให้จังหวัดสามารถเสนอ งบประมาณโครงการ ที่มีรายละเอียดของโครงการ ที่มีความถูกต้อง สมบูรณ์ มากขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสได้รับ การจัดสรรงบประมาณ สอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 (2568) ให้ข้อมูลว่า "...AI เป็นตัวช่วย ในการวิเคราะห์ เพื่อประกอบการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด แผนปฏิบัติราชการ และแผนงานโครงการ จัดลำดับความจำเป็น เร่งด่วน และแยกประเภทความต้องการ จนนำไปสู่การวิเคราะห์รายละเอียดข้อมูล โครงการและงบประมาณ ที่ใช้ในการดำเนินงาน ลดความผิดพลาดในการตรวจสอบความสมบูรณ์ ครบถ้วน..."

1.2 ด้านปริมาณ การใช้ AI เป็นตัวช่วยในการวิเคราะห์รายละเอียดโครงการ และความพร้อม ของโครงการ เป็นตัวช่วยกรองหรือประเมินโครงการเบื้องต้น ในกรณีที่มีการเสนอโครงการเข้ามาจำนวนมาก เพื่อช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลโครงการ คัดเลือกโครงการที่มีโอกาสได้รับการจัดสรรงบประมาณสูงสุดภายใต้ กรอบวงเงินที่จำกัด สอดคล้องกับแนวคิดของแนวคิดประสิทธิภาพในการทำงานของ Peterson and Plowman (1953 อ้างถึงใน สฤก จิตพรไพศาล, 2565, หน้า 22) ได้ให้ความหมายของคำว่าประสิทธิภาพ ประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ 4 ประการ ซึ่ง 1 ใน 4 ประการ คือ 1. ด้านปริมาณ ต้องเป็นไปตามเกณฑ์ ที่คาดหวังขององค์กร หรือปริมาณที่ควรจะทำในเวลาที่เหมาะสม รวมไปถึงการใช้ AI ช่วยรวบรวมข้อมูลและ วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยภายนอก ประกอบการเขียนหลักการและเหตุผลความจำเป็นของโครงการ เพื่อเป็น ข้อมูลเหตุผลความจำเป็นจากปัจจัยภายนอก ที่มีในโลกออนไลน์ เพื่อช่วยเพิ่มความครบถ้วนของโครงการ และเพิ่มโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนงบประมาณ เพราะหากงบประมาณโครงการที่เสนอของงบประมาณ มีความถูกต้องครบถ้วน ตามหลักเกณฑ์ เป็นโครงการที่มีความต้องการจากประชาชน เป็นไปตามประเด็น การพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ

อัญชลี จวงจันทร์ (2566) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) กับการบริหารงานภาครัฐ พบว่า AI เป็นเทคโนโลยีที่หลายประเทศได้นำมาประยุกต์ใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านอุตสาหกรรม ด้านสุขภาพ ดังนั้น การพัฒนาดิจิทัล จึงเป็นกลไกในการยกระดับการทำงานของทุกภาคส่วนให้ทันสมัยและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของภาครัฐ ในการให้บริการที่รวดเร็วและแม่นยำ ซึ่งประเทศไทยได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับการประยุกต์ใช้ เทคโนโลยี AI โดยกำหนดนโยบายแผนพัฒนาด้านดิจิทัลและแผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ให้การใช้ AI วิเคราะห์ข้อมูลโครงการสามารถเพิ่มโอกาสที่จะได้รับการจัดสรรงบประมาณ แม้ว่ากรอบการจัดสรรงบประมาณจะเป็นเพดานกำหนดให้จังหวัดไม่สามารถเสนองบประมาณได้เกินกรอบที่กำหนด (335 ล้านบาท โดยประมาณ) แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะได้รับการจัดสรรงบประมาณเต็มจำนวนตามกรอบดังกล่าว หากงบประมาณโครงการที่จังหวัดเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณ ไม่ตรงกับหลักเกณฑ์การจัดทำงบประมาณในปีงบประมาณนั้น ๆ หรือโครงการ ไม่มีความถูกต้อง ครบถ้วน ทำให้มีโอกาสได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการต่ำกว่ากรอบที่กำหนด สอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 (2568) ให้ข้อมูลว่า "...หากใช้ AI วิเคราะห์โครงการที่มีความพร้อมและเหมาะสม มีความถูกต้องครบถ้วน ตามหลักเกณฑ์ เป็นโครงการที่มีความต้องการจากประชาชน เป็นไปตามประเด็นการพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ สอดคล้องกับทิศทางพัฒนาประเทศ ก็สามารถเพิ่มโอกาสที่จะได้รับการจัดสรรงบประมาณ..."

1.3 ด้านเวลา การใช้ AI เป็นตัวช่วยในกระบวนการต่าง ๆ เช่น พิจารณารายละเอียดโครงการ และช่วยในการจัดเรียงลำดับความสำคัญ ประกอบการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงผู้บริหารภายใต้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันซึ่งสามารถลดระยะเวลาการทำงานของผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดทำงบประมาณโครงการได้ สอดคล้องกับแนวคิดของแนวคิดประสิทธิภาพในการทำงานของ Peterson and Plowman (1953 อ้างถึงใน สฤก จิตพรไพศาล, 2565, หน้า 22) ได้ให้ความหมายของคำว่าประสิทธิภาพประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ 4 ประการ ซึ่ง 1 ใน 4 ประการ คือ ด้านเวลา (Time) คือเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานสามารถนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ทันต่อ ความต้องการทันสมัย และผลงานเสร็จตามเวลาที่กำหนดโดยยังได้ผลตามที่ต้องการ ซึ่งผลการวิจัย พบว่า การใช้ AI จัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของจังหวัดสมุทรปราการสามารถลดระยะเวลาในการจัดทำงบประมาณได้ สอดคล้องกับสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (2564) กล่าวว่า การนำ AI มาใช้ จะช่วยให้ภาครัฐได้ผลลัพธ์จากการดำเนินงานที่ดีขึ้นโดยใช้ความพยายามน้อยลง เพราะ AI เป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจเลือกการดำเนินงานที่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ภายในระยะเวลาเท่าเดิม สอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3 (2568) ให้ข้อมูลว่า "...พิจารณารายละเอียดโครงการ และช่วยในการจัดเรียงลำดับความสำคัญ ประกอบการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงผู้บริหารภายใต้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ซึ่งสามารถลดระยะเวลาการทำงานของผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดทำงบประมาณโครงการได้..."

1.4 ด้านค่าใช้จ่าย การใช้ AI สามารถลดค่าใช้จ่ายในกระบวนการจัดทำงบประมาณของจังหวัดสมุทรปราการได้ ในส่วนของการรับฟังความคิดเห็น ที่มีต่อแผนพัฒนาจังหวัดสมุทรปราการ ที่มีการจัดรับฟังความคิดเห็นในทุกปีงบประมาณ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และสำหรับนำไปใช้ในการจัดทำแผนงานโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ โดยการเสนอโครงการจากส่วนราชการต่าง ๆ ซึ่งจังหวัดได้มีการใช้ AI เพื่อลดขั้นตอนในกระบวนการรับฟังความคิดเห็น ซึ่งจากเดิมที่มีการใช้เจ้าหน้าที่แบ่งกลุ่ม เพื่อวิเคราะห์ SWOT analysis โดยใช้ทรัพยากรของสำนักงาน เช่น กระดาษ ปากกา ดินสอ เป็นต้น และระยะเวลาในกระบวนการจัดทำ และรวบรวมประเด็นต่าง ๆ ที่ยาวนาน เนื่องจากมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นแต่ละกลุ่ม เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงแผนพัฒนาจังหวัดที่จะนำไปสู่การเขียนงบประมาณโครงการ แต่ในปัจจุบัน ได้มีการใช้ AI ในการวิเคราะห์ความคิดเห็นและจัดหมวดหมู่และจัดกลุ่ม

ประเด็นความคิดเห็นต่าง ๆ ภายในระยะเวลาอันสั้น ทำให้สามารถ ลดระยะเวลาในกระบวนการจัดทำงบประมาณได้ สอดคล้องกับแนวคิดประสิทธิภาพในการทำงานของ Peterson and Plowman (1953 อ้างถึงใน สฤก จิตพรไพศาล, 2565, หน้า 22) ได้ให้ความหมายของคำว่าประสิทธิภาพ ประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ 4 ประการ ซึ่ง 1 ใน 4 ประการ คือ ด้านค่าใช้จ่าย (Costs) คือความสามารถในการลดต้นทุน หรือใช้ทรัพยากรต่ำกว่าที่กำหนด สอดคล้องกับ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (2564) กล่าวว่า การนำ AI มาใช้ จะช่วยให้ภาครัฐได้ผลลัพธ์จากการดำเนินงานที่ดีขึ้น ใช้คนน้อยลงซึ่งงบประมาณน้อยลงแต่สามารถให้บริการประชาชนได้เพิ่มมากขึ้น ครอบคลุมมากขึ้น ซึ่งในอีกแง่หนึ่งก็ยังเป็นผลดีต่อบุคลากรภาครัฐด้วย เพราะจะช่วยให้บุคลากรมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดี สอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4 (2569) ให้ข้อมูลว่า “...กระบวนการรับฟังความคิดเห็นแผนพัฒนาจังหวัดแม้ว่าจะมีการใช้ AI เพื่อลดขั้นตอนในกระบวนการให้เกิดความสะดวกและง่ายต่อการดำเนินงาน และลดการใช้วัสดุสำนักงาน แต่ก็ต้องมีค่าใช้จ่ายในการใช้งาน AI ซึ่งมองว่ายังไม่สามารถลดค่าใช้จ่ายได้อย่างเป็นรูปธรรม...”

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2569 ของจังหวัดสมุทรปราการ อภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

2.1 ด้านคุณภาพ ข้อมูลของส่วนราชการไม่เป็นปัจจุบัน ทำให้การใช้ AI วิเคราะห์ข้อมูลประกอบการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2569 ของจังหวัดสมุทรปราการ ไม่ถูกต้องตามบริบทในปัจจุบันรวมถึงในอนาคต โดยจังหวัดมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ข้อมูลที่มีความถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบันจากส่วนราชการต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากการจัดส่งข้อมูลหรือการนำข้อมูลเข้าสู่เว็บไซต์ของแต่ละหน่วยงาน อีกทั้งการเปิดเผยข้อมูลของส่วนราชการมีข้อจำกัด เนื่องจากข้อมูลบางอย่าง หน่วยงานของรัฐไม่สามารถเปิดเผยได้ ทำให้การเข้าถึงข้อมูลของ AI ในระบบอินเทอร์เน็ตไม่สามารถใช้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน ทำให้ผลที่วิเคราะห์ได้อาจจะมีความคลาดเคลื่อน ทั้งนี้ ในปัจจุบัน ยังไม่สามารถใช้งาน AI จัดทำงบประมาณได้ทั้งหมด เนื่องจากเจ้าหน้าที่เป็นผู้ปฏิบัติงานต้องมีการตรวจสอบมีความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากการใช้ AI วิเคราะห์

2.2 ด้านปริมาณ เจ้าหน้าที่ผู้จัดทำงบประมาณของส่วนราชการภายในจังหวัด ไม่มีความรู้และทักษะการใช้ AI ในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรืองบประมาณโครงการ หรือมีความรู้และทักษะค่อนข้างน้อย อยู่ในระดับทั่วไป ทำให้การจัดทำงบประมาณโครงการที่จะต้องจัดทำรายละเอียดโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณของจังหวัด การดำเนินงานนอกเหนือจากงานประจำที่ดำเนินการอยู่อาจจะทำให้เพิ่มภาระงานให้แก่เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานได้ ทำให้ไม่มีความประสงค์ที่จะขอรับการสนับสนุนงบประมาณของจังหวัด ส่งผลให้จังหวัดไม่มีโครงการที่จะไปเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณภายใต้แผนพัฒนาจังหวัด แม้ว่าจะมีการใช้ AI เข้ามาเป็นตัวช่วย แต่หากส่วนราชการไม่เสนอโครงการ จังหวัดก็ไม่มีข้อมูลโครงการที่ขอรับการจัดสรรงบประมาณตามแผนพัฒนาจังหวัด สอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5 (2569) ให้ข้อมูลว่า “...จำนวนงบประมาณโครงการที่จังหวัดจะได้รับขึ้นอยู่กับส่วนราชการภายในจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความประสงค์ที่จะเสนอโครงการขอรับการจัดสรรงบประมาณ เพื่อดำเนินโครงการตามภารกิจตามแผนพัฒนาจังหวัดในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยหากส่วนราชการไม่มีความประสงค์ที่จะดำเนินโครงการหรือไม่มีความประสงค์ที่จะขอรับงบประมาณ ทำให้จังหวัด ไม่สามารถมีโครงการที่จะไปเสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณภายใต้แผนพัฒนาจังหวัดได้...”

2.3 ด้านเวลา ปัญหาและอุปสรรคในเรื่องของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดทำงบประมาณของจังหวัด มีความสามารถในการใช้งาน AI ยังไม่เต็มศักยภาพ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ AI ที่จะให้สามารถประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ก็ไม่สามารถช่วยในการลดระยะเวลาการทำงานหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้ และข้อมูลที่ได้อาจจะไม่มีแหล่งอ้างอิง ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

จะต้องมีการตรวจสอบซ้ำในเรื่องของความถูกต้องและค้นหาแหล่งอ้างอิงหรืออาจจะเกิดให้เกิดความยุ่งยากในการปฏิบัติงานได้ หรือผลลัพธ์ที่ได้จากการใช้ AI ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ อีกทั้ง การจัดทำงบประมาณของจังหวัดสมุทรปราการ ยังไม่ได้ใช้ AI เป็นหลัก ในส่วนของผลกระทบหรืออุปสรรคด้านเวลาในการใช้ AI เพื่อลดระยะเวลาในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีของจังหวัดสมุทรปราการ มีน้อย หากพิจารณาแล้วมีอุปสรรคในการใช้ชุดคำสั่งในการใช้งาน AI หากใช้ชุดคำสั่งที่ไม่แม่นยำ ครอบคลุม ผลที่ได้ อาจจะไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ และเกิดความคลาดเคลื่อนกับสิ่งที่ต้องการได้ ทำให้อาจจะต้องเสียเวลาในการตรวจสอบข้อมูลผลที่ได้จากการวิเคราะห์ หรือต้องมีการเปลี่ยนแปลงชุดคำสั่งใหม่หากผลที่ได้จากการวิเคราะห์โดยใช้ AI ผิดประเด็น สอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5 (2569) ให้ข้อมูลว่า “...เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดทำ AI ด้านการจัดทำงบประมาณของจังหวัด มีความสามารถในการใช้ AI ยังไม่เต็มศักยภาพ ทั้งที่ AI สามารถช่วยงานได้ในหลายด้าน แต่หากเจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ AI ที่จะให้สามารถประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ก็ไม่สามารถช่วยในการลดระยะเวลาการทำงานหรือเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานได้...”

2.4 ด้านค่าใช้จ่าย กระบวนการทำงานของภาคส่วนราชการ ในด้านการจัดทำงบประมาณ ยังไม่เอื้อต่อการใช้ AI เพื่อจัดทำงบประมาณเป็นหลัก ยังเน้นใช้คนในการตรวจสอบข้อมูลโครงการแต่ในการจัดทำงบประมาณในปัจจุบัน ยังใช้เป็นเพียงแค่เป็นตัวช่วยในการจัดทำงบประมาณ ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านการจัดทำงบประมาณของสำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ มีความรู้ความเข้าใจในการใช้งาน AI เพื่อช่วยในการจัดทำงบประมาณในระดับพื้นฐาน การใช้งาน AI ที่มีประสิทธิภาพและมีค่าใช้จ่าย ก็ไม่ก่อให้เกิดความคุ้มค่า แม้ว่า AI จะมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพในการใช้งานด้านต่าง ๆ แต่ผู้ใช้ไม่รู้วิธีการใช้งานและไม่รู้ความสามารถของ AI ทำให้งบประมาณที่ใช้สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการใช้งาน AI จึงไม่มีความคุ้มค่า ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดทำงบประมาณของจังหวัดสมุทรปราการ มีความรู้ความเข้าใจในการใช้งาน AI ยังไม่เต็มศักยภาพ ไม่สามารถประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้มากนัก อีกทั้ง ยังไม่มีงบประมาณสนับสนุน สำหรับใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการใช้งาน AI ให้เจ้าหน้าที่ เพื่อให้สามารถฝึกใช้ AI ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความคล่องและมีความชำนาญ สำหรับงานที่เกี่ยวข้องกับภารกิจสำนักงานจังหวัด อีกทั้งหน่วยงานต้นสังกัด อาจจะต้องมีการสนับสนุน AI สำหรับการปฏิบัติงานโดยไม่มีค่าใช้จ่ายให้กับเจ้าหน้าที่ โดยผู้บริหารหรือส่วนกลางควรมีงบประมาณที่จะสนับสนุนให้มีการใช้ AI ในระดับที่มีการใช้งานวิชาการ เพื่อใช้ในการจัดทำงบประมาณ ทำให้หากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานด้านการจัดทำงบประมาณ มีความต้องการจะใช้ AI สำหรับงานวิชาการ ต้องจ่ายค่าใช้งาน AI ด้วยตัวเอง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3. แนวทางการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะปัญหาและอุปสรรคในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2569 ของจังหวัดสมุทรปราการ อภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

3.1 ด้านคุณภาพ จังหวัดต้องมีการมอบหมายหน่วยงานกลางจัดทำชุดข้อมูล รวมทั้งมีหน้าที่ในการติดตามเร่งรัดให้ส่วนราชการทุกส่วนราชการ หน่วยงานทุกหน่วยงานภายในจังหวัดจัดทำฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบันและนำเข้าสู่ระบบข้อมูลส่วนกลาง โดยหน่วยงานกลางจะทำหน้าที่ประมวลข้อมูลจัดหมวดหมู่ และจัดระเบียบข้อมูลที่ให้ AI สามารถเข้าถึงได้หรือส่วนราชการ หน่วยงานต่าง ๆ สามารถเข้าถึงได้ก่อนจะดำเนินงานจัดทำงบประมาณในแต่ละปีงบประมาณภายใต้ขอบเขตที่เป็นข้อมูลสำหรับใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และใช้ในการจัดทำข้อเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณ สอดคล้องงานวิจัยของ สุจิตรา ศรีลาฤทธิ์ (2561) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการตั้งค่าของงบประมาณฝ่ายบริหารของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่ามีข้อเสนอแนะในการ

ใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการจัดทำคำของบประมาณ ควรมีการจัดเก็บข้อมูลที่ส่วนกลาง หรือตั้งเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารสำหรับการจัดทำคำของบประมาณ เพื่อสะดวกแก่การค้นคว้าข้อมูล และประโยชน์ในการนำข้อมูลมาวิเคราะห์และใช้จัดทำคำของบประมาณในปีต่อไป และจัดอบรมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำคำของบประมาณเฉพาะด้านและต่อเนื่อง โดยพัฒนาทักษะทางด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงาน รวมถึงการนำไปปฏิบัติตามขั้นตอนและ แผนงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กร และควรมีการอบรมทักษะการใช้งาน AI สำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดทำงบประมาณของจังหวัด โดยต้องมีการจัดฝึกอบรมการใช้งาน AI ภายในหลักสูตร e-learning โดยสำนักงาน ก.พ. ซึ่งหลักสูตรการพัฒนาการจัดทำงบประมาณโครงการโดยใช้ AI โดยเฉพาะ และผู้บริหารหรือหน่วยงานต้นสังกัดจะต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุน ให้ข้าราชการในสังกัดสำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ มีการใช้งาน AI ในการปฏิบัติหน้าที่หรือการจัดทำงบประมาณหรือการปฏิบัติงานในแต่ละวัน โดยอาจจะกำหนดเป็นตัวชี้วัดหรือผลการประเมินการใช้ AI ที่มีต่อการปฏิบัติงานในแต่ละกลุ่มงาน เพื่อส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่เตรียมพร้อมรองรับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในอนาคต และควรมีการจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ของสำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ ในการใช้ AI ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความเคยชินและแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้ปัญญาประดิษฐ์ ในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน โดยเฉพาะการจัดทำงบประมาณ สอดคล้องงานวิจัยของ สุจิตรา ศรีลาฤทธิ์ (2561) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำคำของบประมาณฝ่ายบริหารของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า มีข้อเสนอแนะการตั้งเกณฑ์มาตรฐานของกระบวนการจัดทำคำของบประมาณ เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติเดียวกัน ใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการจัดทำคำของบประมาณ ควรมีการจัดเก็บข้อมูลที่ส่วนกลาง หรือตั้งเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารสำหรับการจัดทำคำของบประมาณ เพื่อสะดวกแก่การค้นคว้าข้อมูล และประโยชน์ในการนำข้อมูลมาวิเคราะห์และใช้จัดทำคำของบประมาณในปีต่อไป เพื่อให้เกิดระบบงาน และการจัดทำคำของบประมาณอย่างเป็นธรรมชาติ และทันสมัยต่อ เหตุการณ์บ้านเมือง เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินงาน

3.2 ด้านปริมาณ ส่งเสริมให้ส่วนราชการภายในจังหวัด ใช้ AI เป็นตัวช่วยเพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีความสะดวกและรวดเร็วไม่ก่อให้เกิดภาระ ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐทุกภาคส่วนของทุกภาคส่วนภายในจังหวัด จะต้องร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยมีการประยุกต์ใช้ AI เข้ามามีส่วนร่วมซึ่งจะทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ที่มีการบูรณาการร่วมกันระหว่างส่วนราชการในการจัดทำงบประมาณ สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด สอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4 (2569) ให้ข้อมูลว่า “...ส่งเสริมให้ส่วนราชการเขียนข้อมูลโครงการหรือจัดทำชุดข้อมูลพื้นฐานประกอบการจัดทำงบประมาณ จัดส่งให้จังหวัดโดยพิจารณาใช้ AI เป็นตัวช่วยเพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีความสะดวกและรวดเร็วไม่ก่อให้เกิดภาระ...” และหน่วยงานต้นสังกัดควรมีการสนับสนุนงบประมาณค่าใช้จ่าย ในการใช้งาน AI ที่มีประสิทธิภาพสูง สำหรับนำมาใช้ในการจัดทำงานนโยบายและงานด้านงบประมาณ สอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5 (2569) ให้ข้อมูลว่า “...ควรมีการสนับสนุนให้มีการใช้งาน AI สำหรับจัดทำงบประมาณโดยเฉพาะ หรือพัฒนา AI ขึ้นมาใช้เองภายในจังหวัด เพื่อที่จะใส่ข้อมูลหรือปรับระดับความสามารถเพิ่มขึ้น สามารถทำได้ง่ายกว่า AI ของส่วนกลาง...”

3.3 ด้านเวลา ควรมีการจัดทำ Project Bank โดยใช้ชุดข้อมูลโครงการในแต่ละปีให้จังหวัดได้รับการจัดสรรจัดทำเป็นชุดข้อมูลโครงการต้นแบบ และวิเคราะห์โอกาสความเป็นไปได้ของโครงการที่จะได้รับการสนับสนุนงบประมาณ โดยการนำ AI วิเคราะห์ว่าในปีที่ผ่านมาโครงการประเภทใดได้รับการจัดสรรงบประมาณ พร้อมทั้งแนบรายละเอียดโครงการ เพื่อใช้เป็นข้อมูลโครงการที่จะเสนอของบประมาณสนับสนุนในปีงบประมาณถัดไป จะต้องมีความใกล้เคียงกับโครงการที่ได้รับการจัดสรรในปีที่ผ่านมา เพื่อให้ AI สามารถใช้เป็นข้อมูลในการตรวจสอบและวิเคราะห์ย้อนหลังว่าโครงการประเภทใดในรอบปีงบประมาณที่ผ่านมาได้รับ

การจัดสรร และสนับสนุนงบประมาณ สอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5 (2569) ให้ข้อมูลว่า “...การจัดทำชุดข้อมูลโครงการที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการเขียนโครงการ โดยใช้ AI วิเคราะห์ชุดข้อมูลที่ผ่านการพิจารณาจากสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสำนักงบประมาณ...”

4. ด้านค่าใช้จ่าย การเลือกเครื่องมือที่เหมาะสม: ควรเลือกใช้ AI ที่เด่นด้านงานวิชาการ และควรมีการสนับสนุนให้มีการพัฒนา AI สำหรับการจัดทำงบประมาณของจังหวัด โดยหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดทำงบประมาณ สามารถใช้ AI ที่มีฐานข้อมูล ระเบียบ และกฎหมายต่างๆ ที่ใช้ในการจัดทำงบประมาณและโครงการ เพื่อให้ AI ที่ใช้ในการจัดทำงบประมาณรายจ่าย ประจำปี มีฐานข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนสามารถใช้งานได้ตรงจุด ลดข้อผิดพลาดในการวิเคราะห์และควรมีการพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ให้มีความพร้อมสำหรับการใช้ AI ในขั้นสูงที่มีประสิทธิภาพในการใช้งานหรืออบรมเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความเข้าใจในการเขียนคำสั่งเพื่อใช้งาน AI ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ สอดคล้องกับคำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4 (2569) ให้ข้อมูลว่า “...ส่งเสริมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้เอื้อต่อการใช้ AI เป็นตัวช่วยในการปฏิบัติงาน...”

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีหน่วยงานกลางในการจัดทำทั้งข้อมูลพื้นฐานของแผนพัฒนาจังหวัด และข้อมูลของหน่วยงานและข้อมูลงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรเพื่อไม่ให้เกิดการกระจุกตัวของงบประมาณ
2. ผู้บริหารหรือหน่วยงานต้นสังกัด จะต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุน ให้ข้าราชการในสังกัด สำนักงานจังหวัดสมุทรปราการและข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงาน พัฒนาการปฏิบัติงานโดยการประยุกต์ใช้ AI เพิ่มมากขึ้น
3. ควรมีการจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ของสำนักงานจังหวัดสมุทรปราการ ในการใช้ AI ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการจัดทำงบประมาณ
4. ควรมีการสนับสนุน ค่าใช้จ่ายในการใช้งาน AI ที่มีประสิทธิภาพสูง สำหรับการใช้ในงานวิชาการหรืองานวิจัย สำหรับนำมาใช้ในการจัดทำงานนโยบายและงานด้านงบประมาณ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรจะมีกลุ่มเป้าหมาย ในส่วนของข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานด้านการจัดทำค่าของงบประมาณของจังหวัดจากส่วนราชการประจำจังหวัด และหน่วยงาน ที่ได้เสนองบประมาณโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณตามแผนพัฒนาจังหวัด

บรรณานุกรม

- สตก จิตพรไพศาล. (2565). แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานของอยู่ซ่อมเรือ บริษัท ยูนิไทย ชิปปาร์ต แอนด์ เอนจิเนียริ่ง จำกัด. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุจิตรา ศรีลาฤทธิ์. (2561). การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดทำค่าของงบประมาณฝ่ายบริหาร ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2564). *ปัญญาประดิษฐ์ในการให้บริการของภาครัฐ*. ค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2568, จาก <https://www.etda.or.th/th/Useful-Resource/Knowledge-Sharing/Articles/AI-in-Government-Services.aspx>.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2568). *ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด ฉบับ พ.ศ. 2566*

Gross Regional and Provincial Product 2026 Edition. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

วิโรจน์ ก่อสกุล. (2568). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการวิจัยเชิงวิพากษ์ทางรัฐประศาสนศาสตร์*.

กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.

อภิสรดา คชรัชแก้วฟ้า. (2566) *การศึกษาผลกระทบจากการยอมรับใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI)*

ด้านความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานออฟฟิศในประเทศไทย. ปรินญาการจัดการมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล.

อัญชลี จวงจันทร์. (2566). *เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) กับการบริหารงานภาครัฐ. วิจัยปริทัศน์.*

สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2568.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1. (2568). ผู้อำนวยการกลุ่มยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด. *สัมภาษณ์*. มกราคม, 8.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2. (2568). นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ. *สัมภาษณ์*. มกราคม, 9.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3. (2568). นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ. *สัมภาษณ์*. มกราคม, 9.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4. (2568). นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ. *สัมภาษณ์*. มกราคม, 10.

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5. (2568). นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ. *สัมภาษณ์*. มกราคม, 10.